

68. Axel och Valborg.

- a. HI, S. L. S. 82, 378. (A)
b. PO, Nyl. III, 41. (B)

MELODI.
Översikt.

a. Åb, Hitis, Rosala.
Sj. Emma Nyberg.

Uppt. O. R. Sjöberg 1880-talet.

Varianter.

De två vän - nas syst - rar i hö - - - gan sal, de
spe - la - de gull och gull - tär - na. På gol - vet så
gån - gar de bar - - nen små, de lek - te med äp - pel och
tär - na. Men lyc - kan vän - der sig of - - ta om.

b.¹ NI, Pojo.

De lek - te gull - tär - ning vid bre - dan bord i lust och
gläd - je med al - - la. De fru - ar tven - ne med ä - - ran stor, så
un - der - ligt le - ken månd fal - la. Lyc - kan vän - der sig of - ta om.

- A. HI, S.L.S. 82, 122. (a)
B. PO; PÅ, Nyl. III, 41. (b)
C. NI, Svenssons saml. 6, 83.

TEXT.
Översikt.

¹ Orig. tonart D-dur.

A.

Hitis, Rosala. Sj. Emma Nyberg. Uppt. J. E. Wefvar 1880-talet.

1. De två vennas systrar i högan sal,
de spelade gull och gulltärna,
på golvet så gångar de barnen små,
de lekte med äppel och tärna.
— men lyckan vänder sig ofta om. —

2. På golvet gångar de barnen små,
de lekte med äppel och tärna.
In kom herr Axel Toreson,
han älska den ena så gärna.

3. Han tog en ring utav sin hand,
bad barnet skulle därmed leka.
Därtill växte hon i ålder och förstånd
de gjorde hennes kinder bleka.

4. Herr Axel han drager av landet ut,
honom följde stor tukt och ära.
I klöstret så satte de hans unga brud,
att hon skulle sömnen lära.

5. I klöstret så satt hon i elva år,
tills Gud hennes moder månd kalla.
Så togo drottningen henne uti sin gård,
hon henne ock bäst månde falla.

6. På kejsarens gård herr Axel var,
hans spårar som guld månde glimma.
Sitt svärd han vid sin sida bar,
och lät sig rikeligen finna.

7. Herr Axel han vilar så sötelig,
allt som en herre bör tömma.
Han haver ej ro om natten hos sig
allt för sina starka drömmar.

8. Herr Axel han vilar så sötelig,
han vilar på silke det fina.
Han haver ej ro om natten hos sig,
han drömmer om fästemo sina.

9. Han drömmer om jungfrun Val-
borg¹ fin,
i sinne var klädd med ära.
Hos henne hade Håkan, konungens son
en bön av henne begära.

10. Om morgonen ganska bittida,
förrän lärkan sitt stämmande höjde,
uppstod herr Axel så hastelig,
sig snarlig i kläderna förde.

11. Lätt fort han salade sin gångare
grå,
han lyster åt lunden utrida.
Sin underliga tankar för huvudet slår,
att lyss uppå fåglar, som glida.

12. Som nu herr Axel Toreson,
kom uti rosendelunden,
där mötte honom en pelegrim from
uti den samma stunden.

13. »I varen väl mött, gode pelegrim
from,
vart hän står din begäran?
Ifrån mitt land du komma månd,
dina kläder mig det lära.»

14. »Norge det är mitt fädernesland,
jag är utav gilliste stämna.
Till Rom har jag med mitt ärende för
sann,
om jag kan påven finna.»

15. »Äst du kommen av gillist släkt,
så äst du dock min frände.
Har stoltan Valborg mig förgätt,
säg mig om du henne känner?»

16. »Skön Valborg lever mycket väl,
jag henne så väl månde känna.
Det är så mången riddare from,
som sätter sin lit till henne.

17. Skön Valborg lever mycket väl,
den skönaste jungfru bland alla.
Hon tjänar nu hos vår drottning själv,
hon henne bäst månde falla.

18. Uppvuxen är Valborg skön jung-
fru försann
som liljan fagrast på kvisten,
bland alla jungfrur i detta land
ej skönare jag nånsin visste.

¹ I handskriften växla skrivsätten Valborg och Vallborg, Hellfred och Hellfrid.

19. Gull har hon om sin vita hand,
i pärlor så flätar hon sitt hår.
Herr Axels brud av alla män
de källa henne vart hon går.

20. De kalla henne herr Axels fäst-
mö,
och göra därav stort glam.
Mén henne är av Håkan, konungens son,
jag menar, att han blir hennes man.»

21. Detta var herr Axel Toreson,
han kläder sig i skinn,
så går han sig uti salen skön
för romerska kejsaren in.

22. Väl sitter här kejsar Henrik så
from.
»I ären så väldiger herre.
Urlov att resa jag beder om nåd
till fäderneslandet kära.

23. Från mig är fader och moder död,
i fara står gods i det bästa,
men mig tvingar mest min fästemo,
en annan vill henne bortfästa.»

24. »Urlovet skall du gärna få,
själv skall jag dig det giva,
om du tillbaka komma må,
din plats skall uppen bliva.»

25. Herr Axel han rider av kejsa-
rens gård,
honom följde en så hederlig skara,
och alla som voro i samma gård,
böds honom av hjärtat väl fara.

26. Herr Axel red av kejsarens gård,
honom följde trettio svenner,
men när som han kom till moderens
gård,
så redo den herren allena.

27. När nu herr Axel Toreson
kom fram till Borgeled,
uti stod fru Hellfred, hans syster sann,
som vilade därvid.

28. Uti stod fru Hellfred. »Syster min
nu väntar du mig icke komma.
Hur mår nu Valborg, jungfru fin,
min ros och dygdiga blomma?»

29. »Skön Valborg lever mycket väl,
den skönaste jungfru bland alla.
Hon tjänar nu vår drottning själv,
hon henne ock bäst månede befalla.»

30. »Å hör du, fru Hellfred, syster
min,
du säj mig nu råd i det goda,
hur jag skall få tala med fästemo min
att ingen man det förstode?»

31. »Du kläd dig uti silke och gull
samt sammet uppå dig drag;
du säg dig vara med hemliga bud,
tala med den jungfrun i dag.»

32. Herr Axel han rider över drott-
ningens gård,
ja ända till höga lofts språng.
Där mötte honom drottningens jungfru-
na skön,
de kommo ifrån attonsång.

33. Han räckte skön Valborg snö-
vitan hand, — med äran —
och talte till henne så:
»Jag är fru Hellfreds sänningebud
att låta eder något förstå.»

34. Hon bröt det brevet upp så stort,
hon las det ut med allo.
Däruti stodo de bästa älskones ord,
som han dem kunde uttala.

35. Däruti så lågo gullringarna fem,
voro gjorda på sättet det bästa.
»Dem giver er Axel Toreson dem,
som eder så ung månede fästa.

36. Ni loven att vara min fästemo,
det skolen I hålla med ära.
Jag sviker ej eder på världsens ö,
det lovar jag eder min kära.»

37. Så följdes de över den breda bron,
som Gud gav dem till råda.
De lovade varandra sin ära och tro,
och eder så svuro de båda.

38. Herr Axel han rider av drottningens gård,
han var så glader till mods.
Hans fästmö uti höga loft stod,
hon både lekte och log.

39. Herr Axel han vilar så sötelig
och vilar på silke det fina.
Han haver ej ro om nattetid,
han drömmer om käristan sin.

40. Donna den hedra, ädla mö,
en ed de svuro tillsammans:
i äran så ville de båda dö
och leva tillhopa med gamman.

41. Det stodo uti månader tre,
ja, väl i månader nio.
Elva grevsöner gingo där fram,
som månede om henne bedja.

42. Elva voro de riddarematk [?] till henne i ära månd gilla.
Den tolvte var Håkan, konungens son,
han bad henne arla och särila.

43. »Hör ni Valborg, jungfru god,
om ni ville bliva min kära,
så tager jag eder till drottningen min
och kronan av röda gull bära.»

44. »Hör ni, Håkan, konungens son,
detta kan icke så gå,
min tro har jag lovat herr Axel så from,
det går jag aldrig ifrån.»

45. Fast vred blev Håkan, konungens son,
och kläder sig uti skinn,
så går han uti salen skön,
för sin kära moder in.

46. »Väl sitter I här, kära moderen min,

vad råd månden I mig bete?
Jag beder om skön Valborg fin,
hon bjuder mig spott och spe.»

47. »Har hon sin tro bortlovat för-
sann,
så bör hon det hålla med ära.
Här är väl flere av grevestånd,
så mäktig som hon månede vara.

48. »Väl är här grevedöttrarna fler,
så sköna och så rika,
men ingen så skön som Valborg är,
ej heller så dygderika.»

49. »Med makt kan du icke henne få,
ty detta är stor skam att höra.
Med vapen, om du henne vinna må,
kan du herr Axel ock röra.»

50. Fast vred blev Håkan, konungens son,
och vrede så gick han ut.
Där mötte honom hans skriftefar from,
och han som kallades svarte brå Knut.

51. »Vi går den herren så sorgelig fram,
varthän står hans begäran,
är honom påkommen någon motslem,
så sägen I det min herre?»

52. »Stor motgång är mig kommen uppå,
som tvingar mig allra mest;
men skön Valborg kan jag icke få
herr Axel han haver henne fäst.»

53. »Har nu herr Axel skön Valborg fäst,
han henne ej him skall föra.
Deras himkomst ligger i klöstret här-
näst,
som vi skola se och höra.

54. Detta var Håkan konungens son,
han talte till tjänaren så:
»I bedjen jungfruns morbröder två,
inför mig i stugan ingå.»

55. De äldle herrar och grevar försann,

de ställt sig vid bredan bord:

»Vår nådige herre har sänt oss ord,
han säger oss sin begäran.»

56. Eder systerdotter skön, med henne
leva i ära

eder jag beder.

Med henne ej sön,
det är min högsta begäran.»

57. Svarade hennes morbröder då,
de blevo så glada till mods:

»Väl är Valborg född, ty sen
en konung, som lovar henne tro.»

58. De ädle herrar och grevar försann,

de kläda sig uti skinn.

Så gå de uti salen skön
för drottning Malfred in.

59. Drottningen Malfred, den mäk-
tiga frun,

de hälsa med takt och sinne.

Därnäst skön Valborg, den sköna frun,
den skönaste där var inne.

60. »Väll dig, du systerdotter skön,
väll dig den stund du må leva,
om dig beder Håkan, konungens son,
ville vi dig giva.»

61. »Har nu min tro bortlovat försann,

så vill jag eder det säga:
herr Axel går aldrig utur mitt sinn.»

62. Svarade hennes morbröder då,
som de bäst tyckte sig falla:

»Det skall i sanning aldrig ske,
att du ditt löfte skall hålla.»

63. Min herre skriver av landet ut,
kapitlet skulle de lyda:

»Herr Axel får icke sin sköna brud,
det ville vi honom förbjuda.»

64. Av ädel höjd och förnämsta
stäm,

syskonebarn de voro;

en fru dem båda till dopet bar fram,
där fingo de dopsens gåva.»

65. En fru dem båda till dopat bar
fram

där fingo de dopsens gåva.

Herr Essa Björn bägge deras guffar var,
varandra de ej måtte äga.»

66. Detta var mästar Erland,
han las det kungliga brevet ut.

»Skam får du, som detta påfann
först och sist, svarte brå Knut.»

67. »När handklädet sönderskuret är,
varmed vi oss åtskiljer,

så länge vi leva, det aldrig sker,
I bryter vår vänskap och vilja.»

68. Svarade Håkan, konungens son,
stod klädd i silke röd:

»Efter du ej glömma kan,
så är hon visst aldrig mö.»

69. Svärja skall du i morgon,
för mig, både klerker och präst,

om skön Valborg är mö för dig,
eller haver du sovit henne näst.»

70. Svarade Axel Toreson,
stod klädd i silke röd:

»Den sak vill jag mig reda ifrån,
skulle jag i morgon dö.»

71. Svåra rann tårar på jungfrunes
kind,

som regn tjockast månd falla.

»Var skall jag finna vännen min?»

72. Fru Julie vilar under marmor-
sten,

Ingerman i svartan mull,
men vore den i världen till,
så vore mig mången huld.»

73. »Fiender du väl många har,
men vänner så kan du ej finna,
men Gud hjälper dig av denna fara,
du måtte din sorg övervinna.»

74. Detta var väl Håkan, konungens
son,
sin nåd mände han så fälla:
»Ej må här någon riddare from
sin resa i natt anställa.»

75. Om morgonen ganska bittida tid,
då solen begynte sig te,
på slottet så gångar herr Axel så from
och ville där avlägga ed.

76. Svärdet så höll han i sin hand
och udden mot en sten.
Sin ed på stund så gjorde han
och det förutan all men.

77. »Väll har jag haft skön Valborg
kär,
hon har varit min högsta tröst,
men dock aldrig varit henne så när,
att jag henne en gång har kysst.»

78. På mässebok lade skön Valborg
sin hand
och så sin ed avlade:
»Min ögon var aldrig så dristig,
jag torde herr Axel åskåda.»

79. Så bars över henne en himmel
skön
och sattes på hennes skrud.
Så förde de henne i salen in
och kalla henne konungens brud.

80. Där breddes duk, där satts till
bords,
där skänktes både mjöd och vin.
Herr Axel han satt med sorgfullt mod
och talte till käristan sin:

81. »Hör du Valborg, jungfru fin,
medan vi äre insamne inne,
vad vi mände leta få,
att vår sorg måtte försvinna.»

82. »Får jag konungen, om det så
går,
så sker det mot mitt minne.
Om jag än lever i tusende år,
går ni aldrig ur mitt sinne.»

83. »Min faders gods jag säljer för-
sann
för silver och guld det röda.
Sen vill jag dra uti främmande land,
och sörja mig själv till döda.»

84. »Min herre, ni säljer ej gosset
bort,
ty det är så svårt att mista.
Men sänden båd till Essa Björn fors,
hans dotter så skolen i fästa.»

85. »Ingen skön jungfru vill jag ha,
och ingen trolovär jag mig,
huru kan jag kejsarens dotter få,
när jag icke fick dig.»

86. Detta var mäster Erland,
han klappa dem tukt och ära.
»I beder i afton varandra god natt,
det kan ej annat vara.»

87. Herr Axel han beder skön Val-
borg god natt,
det gjorde han med stor ängslan.
Hans hjärta det brinner av sorg och av
men,
som fången i järn är fångslad.

88. Skön Valborg går i högan loft
med jungfruna att sova.
»Mitt hjärta det brinner av sorg och av
men
som eld och ljusan låga.»

89. Om morgonen ganska bittidlig,
då solen sken med allo,
begynte drottningen margelund,
på jungfruna att kalla.

90. Hon bad jungfruna i det sinn
att virka gull i det röda.
Still stod Valborg, jungfrun fin,
av sorg henne hjärtat månd blöda.

91. »Hör du, Valborg, jungfru god,
vi är du så sorgslig i håg?
Ty dig sker ära och mycken mån,
att du bliver konungens brud.»

92. »Så litet det nu gagnar mig,
att mina vänner sig gläda,
när jag med tårar dagelig,
mina kinder skall städse väta.»

93. Det stodo nu en tid så rund,
ja väl i månader tre;
herr Axel och skön Valborg god
kunde varken leka eller le.

94. Så kom då örlig uppå det länd,
en fiend så stark månde vara.
Herr Axel, den höga ädlinasvän,
han månde hans hövitsman vara.

95. Herr Håkan, konungen, var ej
sen,
i fält månde han utrida.
Han bjuder i landet var och en,
som svärdet kunde bära vid sida.

96. När de nu kommo på marken ut,
och såg sina fiender glänsa,
med hjältemod och väldig hand
och icke med jungfrur att dansa.

97. Herr Axel slog de herrar av Up-
land,
som bönder när de slå hö.
När Håkan, konungens son, det såg,
och snarlig så månde han dö.

98. »Hör du, Axel Toreson,
Tillfyllest har du hämnat min död,
nu får du rike och landet här
och bägges vår fästemo.»

99. »Tillfyllest skall jag hämna din
död,
att det skall spörjas till by.
Jag skonar mig ej för staver eller stöd,
och aldrig skall jag fly.»

100. När nu Håkan, konungens son,
månde från hästen nedfalla,
herr Axel den höga ädilasvän,
gav sig därmed vid alla.

101. Herr Axel han rider i hopen in,
var så vreder till mod.
Envar som honom mötte,
i gesvingt slog han neder till fota.

102. Herr Axel bedrev så mannerligt
verk
och månde sig själver trösta,
tills han sitt goda svärd,
det skull i fästet brista.

103. Aderton voro de dödligas stig,
den herren hade i brystet.
Så buro de honom i tältet in,
så nödigt de honom miste.

104. Av honom så rann blodet så stri-
delig,
för segern så måste han dö.
Det sista ordet han talte för sig
var allt om hans fästemo.

105. »I beder skön Valborg i afton
god natt,
vår Herre skall för henne råda.
I himmelrik vi träffas snarlig,
och mötas skall gladelig båda.»

106. Det var konungens tjänare god,
han ställd sig vid bredan bord,
i talet var han både snäll och klok;
väll kunde han foga sig nog.

107. »I jungfrur avlägggen silket röd
och bären det vita linn.
Herr Håkan, konungens son är död
och Axel kär herren min.

108. Svåra grät drottning Malfred,
det kan väl var moder bedröva.
Skön Valborg sörjer allra käristan sin,
hon väter sina kinder sköna.

109. »Två gånger haver jag varit
fästmö,
men aldrig brud kunde bliva,
ren ville jag uti klöstret dö
från världen mig aldeles giva.»

110. Det var så mången riddare
båld,
som hade däruppå stor harm,

tills de kasta den svarta mull,
allt över skön Valborgs arm.

111. Men Gud förlåte dem som orsak
var,
att de ej samman månd vara,
som hava varandra av hjärtat kär
och älskande tukt och ära.
— men lyckan vänder sig ofta om —

B.

Pojo och Pärnä.

1. De lekte gulltärning vid bredan
bord,
i lust och glädje med alla,
de fruar tvenne med äran stor;
så underligt leken månd falla,
— lyckan vänder sig ofta om —

2. Fru Juli och drottningen Malfred
de lekte gulltärning med ära.
På golvet går det barnet så vit,
med äppel och päron det lekte.

3. På golvet går det barnet så vit,
med äppel och päron det lekte;
i salen herr Axel Toresson steg in,
han skulle till Rom att resa.

4. På armen han tog sin lilla brud,
han klappade henne på blekvitan kind,
han sade: »Vor du fullvuxen nu,
snart vore du kärestan min.»

5. Han tog en ring utav sin hand,
gav barnet den med till att leka.
När hon växte till i ålder och förstånd,
det gjorde hennes kinder bleka.

6. »Kom väll i håg min lilla brud,
i dag ville jag dig fästa,
nu skall jag resa av landet ut,
de främmande herrar att gästa.

7. Herr Axel drog av landet ut,
honom följde tukt och ära.

I klostret sattes hans unga brud,
att hon skulle dygder lära.

8. I klostret var hon i elva år,
till dess Gud hennes moder månd kalla.
Drottningen Malfred tog henne i sin
gård,
hon henne bäst där månd hålla.

9. Herr Axel han står på kejsarens
gård,
hans spårar som guld månde glimma,
sitt svärd han vid sin sida bär
och lät sig redelig finna.

10. Herr Axel han sover i högan sal
och vilar på silket det fina,
han haver ej ro om nätterna all,
han drömmer om fästmon sina.

11. Han drömmer om jungfrun Val-
borg fin;
hon finnes klädd med ära.
Hos henne satt Håkan konungen,
en bön han månde begära.

12. Rätt fort han salar sin gångare
grå,
honom lyster i lund att rida,
sin underliga tanke ur hågen slå
och lyssna på fåglesång blida.

13. När nu herr Axel Toresson
kom i den rosendlund,
där möter honom en peligrim from
uppå den samma stund.

14. »Väl mött, god dag, herr peli-
grim from,
varthän står er begäran?
Ifrån mitt land ni komma må
er kläder det mig må lära.»

15. »Väl är jag utav Gillerot
och utav Gilliska stämma.
Till Rom jag har mig ärat fort,
om jag kan påven finna.»

16. »Och är ni utav Gillerot,
visst är ni då min frände.
Hur lever skön Valborg, fästmon min?
Säg mig, om du känner henne?»

17. »Valborg hon är en jungfru så
skön,
jag henne så väl månde känna.
Där är så mången riddareson,
som sätter sin lit till henna.

18. Under marmorsten vilar fru Juli,
allt hos sin herre den kära.
Och drottningen Malfred tog henne i sin
gål,
hon henne månd älska och ära.

19. Guld bär hon på sin snövita hand,
i pärlor hon flätar sitt hår.
Herr Axels brud av alla man
hon kallas vart hon går.

20. De kallar henne Axels fästemo,
det gör de med gott glam.
Henne ärar Håkan konungen,
jag tror han blir hennes man.»

21. Herr Axel Toresson den ädle man
han klädde sig i siden,
sen gick han uti salen fram
för romiska kejsaren in.

22. »Här sitter ni, kejsar Hindrik så
from,
I ären så väldelig herre,
om lov att resa jag beder om
till fäderneslandet kära.»

23. »Om lov det skall du gärna få,
det vill jag själv dig giva.
Om du tillbaka komma må,
den plats skall öppen bliva.»

24. Herr Axel han reste av kejsarens
gål,
honom följer så härliga skara,
och alla, som var uppå den gål,
bad honom av hjärtat väl fara.

25. På resan var han rätt hastig och
snar,
honom följer trettio svenner.
Men när han kom på sin moders gål,
då red den herrn allena.

26. När han kom nu fram till borde-
led,
då möter han Helfrid, syster sin,
som vilade där breve.

27. »Här står du Helfrid, syster min,
du väntar mig ej att komma.
Hur lever skön Valborg, fästmon min,
den ros och dygdiga blomma?»

28. »Valborg hon lever mycket väll,
den skönaste jungfru bland alla;
hon tjänar nu vår drottning själv,
hon henne bäst månde hålla.»

29. »Säg mig nu Helfrid, syster min,
giv mig rådet det goda,
hur jag kunde tala med fästmon min,
att ingen det förstode.»

30. »Kläd dig nu uti silke och guld,
och sammet på dig drag,
säg dig att vara mitt himliga bud,
får tala med jungfrun i dag.»

31. När nu herr Axel Toresson
kom över höganelofts spång,
då mötte han drottningens jungfrur
from,
när de kom från aftonsång.

32. Då räcker han Valborg sin vita
hand,
med ära sad han till henne så:
»Jag är fru Helfrids sänningabud,
att låta er något förstå.»

33. Han bröt då upp det brev så
stort,
hon las det upp med alla.
Däruti stod mång älsko-ord,
som kunna bäst uttalas.

34. Däruti lågo gullringar fem,
var gjord på sätt det bästa.
»Er giver herr Axel Toresson dem,
som er så ung mände fästa.

35. I loven att vara min fästemo,
det skolen I hålla med ära.
Jag sviker ej er på världens ö,
det lovar jag eder min kära.»

36. De gick då över den höga bro,
som Gud gav dem till råda.
De lovade varannan sin tro,
med eder svuro de båda.

37. Herr Axel han rider av konun-
gens gål,
han var så glad till mod.
Hans jungfru opp i höganloft stod,
hon både lekte och log.

38. Det stod uti månader tre.

Elva grevsöner gingo fram,
som då om henne ber.

39. Elva voro de riddare skön,
som till henne i ära månd gildra.
Den tolvte var Håkan konungen.

40. »Och hören I, min jungfru skön
och fin,
och viljen I bliva min kära?
Då tar jag eder till drottningen min,
och krona av rödan gull skall ni bära.»

41. »Och hören I, Håkan konungen
det kan nu ej så gå,
min tro har jag lovat herr Axel from,
den går jag aldrig ifrå.»

42. Vred blev Håkan konungen.
Han klädde sig i siden,
sen gick han in i salen skön
för sin kära moder in.

43. »Här sitten I, kär moder min,
vad råd I mig bete?
Jag beder om skön Valborg fin,
hon bjuder mig spott och spe.»

44. Jag bjuder henne heder och ära,
land och rike tillika,
hon säger hon har herr Axel så kär,
att hon honom aldrig kan svika.»

45. »Har hon sin tro bortlovat för-
sann,
den bör hon visst hålla med ära.
Det finns väl flere av grevestånd,
så mäktiga som hon mände vara.»

46. »Det finns väl grevedöttrar fler,
så sköna och så rika;
men ingen så skön som Valborg är,
ej heller så dygderika.»

47. »Med makt kan du henne icke få,
det vor ju skam att höra.
Men vapen om du henne vinna må,
sig kan herr Axel ej röra.»

48. Vred blev då Håkan konungen,
och vred så gick han ut.
Där möter honom hans skriftefader
from,
som hette svarte bror Knut.

49. »Här går nu min herre så sorge-
lig fram,
varthän står hans begäran?
Är honom påkommen någon motgång,
säg mig det min herre kära?»

50. »Stor motgång har kommit mig
uppå,
som tvingar mig allra mest:
skön Valborg kan jag icke få,
herr Axel har henne fäst.»

51. »Nå haver herr Axel skön Val-
borg fäst,
han henne hem skall föra.
Deras hemkomst ligger i klostret mest,
det skall ni få se och höra.

52. Min herre skriver kring landet ut,
kapitlet måste de lyda:
herr Axel får ej sin unga brud,
vi ville det honom förbjuda.»

53. En stämning de utskrevo fort,
att de till tings skulle komma,
den ädle herrn med fästmon sin,
och stämningen intet försumma.

54. Herr Axel han stiger till högan
häst,
hans tankar så vida omvankar.
Skön Valborg hon följer i karmen där-
näst
och döljer sina sorgfulla tankar.

55. Av jungfruns fingrar man gull-
ringarne tog
och armbandets av hennes arm.
Sin gåva fick igen den riddaren god,
upplöst var kärlekens band.

56. Herr Axel kastar gullet på alta-
ret då,
gav det sanne Olof till ära,
svor alla dagar han leva må,
han Valborgs vän ville vara.

57. De bredde duk, de satte till bord,
de skänkte mjöd och vin.
Herr Axel satt med sorgfullt mod
och talte till kärestan sin:

58. »I sägen nu Valborg, min ädla ros,
emedan vi alla är inne,
vad råd vi skola förtaga oss,
att vår sorg kan försvinna?»

59. »Får jag konungen, om det så går,
så sker det imot mitt minne.
Om jag än lever i tusen år,
går ni aldrig ur mitt sinne.»

60. »Mitt fädernegods jag säljer för-
sann
för silver och guldets röda,
sen vill jag draga i främmande land
och sörja mig själv till döda.»

61. »Min herre, I säljen ej godset bort,
det är så svårt att mista,
men sänden bud till Essbjörn fort:
hans dotter den kunden I fästal

62. Althed, hans dotter, I fästa må,
och leven med henne i ära.
I moders stad vill jag eder stå
och sorgen för eder bära.»

63. »Ingen, skön jungfru, jag hava
må,
och ingen trolovad vid mig,
änskönt jag kejsarens dotter skull få,
när jag nu ej fick dig.»

64. Det kom så örlig på det land,
där fiende så stark mände vara.
Håkan konungen försann
han måste sitt land försvara.

65. Konungen lät bjuda kring allt
sitt land
så många, som svärd kunna bära.
Herr Axel Toresson, den ädle man,
han ville hans hövisman vara.

66. När de kommo på marken fram
och såg sina fiender glansa,
det gällde mod och väldig arm
och icke med jungfruna dansa.

67. Herr Axel bedrev så manneligt
verk
sitt fädernesland till fromma.
För honom föllo de hovmän stark,
han gjorde soldaterna toma.

68. Han slog ock så mången tapper
man,
han trampa dem under sina hästar,
han skonade ingen för sin hand,
de yppersta och de bästa.

69. Han slog de herrar utav Uppland,
som redo på höga hästar,
kung Aramons söner de föll för hans
hand,
de grevar, de hertingar bästa.

70. — — — — —
— — — — —
Håkan konungen blev sår,
och snart så blev han dö.

71. Som nu herr Håkan konungen
från hästen måste falla,
Axel Toresson, den ädle man,
gav sig härvid med alla.

72. »Och hör du, Axel Toresson,
du hämnar till fylles min död,
så får du land och rike här
och bägges vår fästemo.»

73. »Till fylles skall jag hämna din
död,
att det skall höras till by.
Jag flyr nu ej för slag eller stöt,
nej, aldrig skall jag fly.»

74. Herr Axel han ränner i hopen in,
han var så vred till mod.
Vem honom möter slog han geschvint,
att den slog ner till fot.

75. Den herrn så länge värjade sig,
tills han mist början bäst,
till dess hans goda svärd
vid fästet månne brista.

76. Aderton voro de dödeliga stygn,
den herrn hade i bröstet.
Sen bar de honom i tältet in;
så nödigt de honom miste.

77. Av honom rann blodet så stri-
delig,
för seger då måste han dö.
Det sista ord han talt för sig
var allt om hans fästemo.

78. »I sägen nu skön Valborg god-
natt,
vår Herre skall än för oss råda.
I himmelriket vi träffas full snart
och mötas gladeligt båda.»

79. In kom den lilla smådräng god
och stod för bredan bord.
I talet var han snäll och klok,
han kunde tillfoga sitt ord.

80. »I jungfrur, avkläden silke röd
och bären det vita linn.
Håkan konungen är död
herr Axel, kär herrn fin.

81. Seger hade de vunnit visst,
allt romiskt land till ära,
mång tappre krigsmän ha livet mist,
ja, mången ädel herre.»

82. Så svåra grät Malfred, drottning
fin,
det kan var moder väl röna.
Skön Valborg hon sörjer om kärestan
sin
och väter sin kind den sköna.

83. »I spännen grå gångarn för kar-
men röd,
till klostret vill jag mig giva.
Jag glömmmer aldrig herr Axels död,
så länge jag här skall leva.»

84. Det var så mången greve båld,
som hade därpå stor harm,
då de kasta den svarta mull
allt över skön Valborgs arm.

85. I klostret så mången given är,
både jungfrur och dygdiga kvinnor,
men ingen så skön som Valborg är,
vars like man aldrig kan finna.
— men lyckan vänder sig ofta om —

C.

Nyland? Ur Aina Jääskeläinenens häfte. Uppt. A. P. Svensson.

<p>1. »I sägen mig Valborg, min ädla ros,
medan vi äro ena här inne,
vad råd vi månne uppfinna för oss,
att sorgen vår må försvinna.»
— men lyckan hon vänder sig ofta om —</p>	<p>Skön Valborg hon sörjer sin kärastes
fall,
i klostret hon gråter och beder.</p>
<p>2. Så talte herr Axel, nu ligger han
kall,
han föll uti striden med heder.</p>	<p>3. »Gud den förlåte, som orsaken är,
att de ej tillsammans få vara,
som hava varandra av hjärtat så kär,
och älska med tukt och med ära.»
— men lyckan hon vänder sig ofta om —</p>
-